СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LII. Ч. 167. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 29-го серпня 1944. — No. 167. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, August 29, 1944 VOL. LII
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ГОЛОВНІ РОДИ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВИХ 400,000 РОБІТНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Бюро Воєнних Інформацій звідомляє, що яких 400,000 свіжих робітників потрібно вже тепер у 13 головних родах воєнної продукції, коли плянована праця для воєнних потреб має бути викінчен начас. Трудноші виходять з цього, що тепер увесь запас робучої сили вже вичерпаний. Одначе комісар Воєнної Робучої Сили, Пол МекНат, не бентежиться й заповідає, що він перенесе робітників з інших есенціональних робіт продукції, до найважніших 13 теперішних продукцій і в такий спосіб зарадить лихови. До цих найважніших воєнних потреб він зараховує: Будову кораблів і їх направу; виріб ґуми й ґумових коліс; вантажні авта й тенки; артилерію й амуніцію; виряд для сиґналів; рубання дерева й вироби з дерева; бавовняні полотна, необхідні для будови воєнних шатер—а хвилево найпильніша потреба робітників являється при зборах осінних земельних плодів.

ВІЛЬНО ВИҐОЛОШУВАТИ ПОЛІТИЧНІ ПРОМОВИ ДО АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Воєнний департамент дав дозвіл партіям на виґолошування на коротких филях по радіо передвиборчих промов до армії заморем. Це відноситься до провідників пятьох провідних політичних партій. Партії, які можуть користати з цього дозволу, є такі: Републиканська, Демократична, Соціялістична, Соціялістично-Робітнича і Проґібіціоністична. Дозвіл даний на підставі закону про голосування для вояків заморем. Час, призначений для виґолошування промов, однаковий для всіх ґруп.

[illegible] НА ПІДВИШКУ ПЛАТЕНЬ ДЛЯ МАЛИХ БУДІВНИЧИХ.

ВАШИНГТОН. — Будівельні підприємці, які затруднюють 8 або менше робітників при будові, можуть підвищити плату для своїх робітників понад таку, яка була в практиці перед днем 3. жовтня 1942. року. Дозвіл на підвишку видало Бюро Адміністрації Цін. Він входить в життя з днем 26. серпня 1944. р. Перед тим малі будівельні підприємці мусіли просити окремого дозволу в кожнім випадку від Бюра.

ПРЕЗИДЕНТ ІСЛЯНДІЇ ПРИБУВ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК. — Свейн Бйорнсон, перший президент републики Ісляндії, вибраний в червню 1944. р., і ісляндський міністер закордонних справ Вільгямур Тор, прибули до Злучених Держав літаком як гості президента Рузвелта. Вони поїхали на 3 дні до Вашинґтону. В товариств Бйорнсона перебувають тепер високі американські воєнні достойники. Син і донька Бйорнсона є в ісляндській диплюматичній службі в Америці.

Як ціль подорожі ісляндських представників подають, що вони мають домагатися звороту військових ісляндських баз ісляндському народови. Ці бази заняті тепер Аліянтами на час війни.

ВЕЛИКИЙ ІМПОРТ ТОВАРІВ ЛІТАКАМИ.

ВАШИНГТОН. — Бюро Воєнних Інформацій подає до відома, що впродовж останнього півроку імпортовано товаровими літаками 22 міліони фунтів різнородного товару з аліянтських країв. Вартість імпортованих продуктів доходить до 80 міліонів. Такий товарообмін бувможливий тому, що Америка, Англія й Росія кооперували зі собою.

ВЖЕ ДЕВЯТУ МАЙНУ ЗАМКНУЛИ В ПЕНСИЛВЕНІЇ

ПИТСБУРҐ. — Страйки в копальнях вугілля, які поширюються в західній частині Пенсилвенії, довели до замкнення девятої копальні, а це приводить до втрати 30,000 тон вугілля денно. Страйки почалися перед тижнем і довели до насильства в копальні Веста ч. 5 підприємства Джовнс енд Лонґлин Стіл Корпорейшен. Спір почався від того, що майнери зажадали від наглядачів копальні, щоб вони стали членами 50 округи юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка. Внаслідок страйку яких 7,000 майнерів остає без праці.

В АРҐЕНТИНІ АРЕШТОВАНО АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Кореспондент ґазети Ню Йорк Таймс Арналдо Кортесі зазнав поліційного арґентинського режіму, коли його арештовано в його мешканню і притягнено на поліційну станцію, де він пересидів 11 годин. Йому сказали, що арешт наступив внаслідок його критики промови віцепрезидента Перона. Кортесія випущено, коли він подав вияснення урядови.

Советські делеґати провірюють опінію Злучених Держав в справі міжнародньої поліції

ВАШИНГТОН. — Советські делеґати на конференцію Чотирьох Потуг сондують опінію американців та британців у справі створення міжнародньої поліції для забезпеки миру. Вони твердять, що всяка дискусія над забезпекою є безцільна, коли не вирішиться наперед основного питання, тобто, хто має доглядати миру. Росія зголосила свій плян, а це створення повітряної міжнародньої поліції для швидкої акції на випадок потреби. Отже хотілаб знати, як до цієї справи відносяться британці й американці. Американський секретар стейту Кордел Гол відбув у пятницю конференцію із представниками сенату, щоб довідатися про їх погляд. Кажуть, що сенат схиляється до ідеї, покликати до життя військовий штаб, складений із знавців воєнного діла кількох аліянтських держав, а ці вирішувалиб способи, потрібні для забезпеки перед нападом якоїсь держави. Советські делеґати хочуть бути наперед познайомлені з плянами Америки, щоб могли їх предложити московському урядови до розгляду ще заки почнеться дискусія в Домбартон Овкс.

ПАНІ ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕК ЗАХОРУВАЛА В БРАЗИЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Жінка китайського президента, пані Чіянґ Кай-шек, котра обїздить аліянтські краї в патріотичній китайській місії, захоріла поважно в Бразилії й потребує основного відпочинку та медичної помочи. Тому, що в Бразилії нема відповідних медичних сил, пані Чіянґ Кай-шек хоче прибути на кількатиждневий побут до Злучених Держав. Це оприлюднив її шваґер д-р Г. Г. Кунґ, китайський міністер фінансів, що під пору перебуває в Вашинґтоні.

ЛОРД ГАЛИФЕКС УЗАЛЕЖНЮЄ СВІТОВУ ЗАБЕЗПЕКУ ВІД СОЛІДАРНОСТИ АЛІЯНТІВ

ВАШИНГТОН. — Британський амбасадор лорд Галифекс у своїй радіопромові сказав, що забезпека світу після війни залежна буде від згоди між теперішними воєнними Аліянтами. Він вказав, що згідне поступування Аліянтів розпочалося на конференції в Гат Спринґс, опісля виявилося на конференціях в Атлантик Сиді й Бретон Будс, а тепер на конференції в Домбартон Овкс час вложити всю потрібну енерґію на оконечне оформлення аліянтської згідливости для забезпеки миру після війни.

Румунія виповідає Німеччині війну

ЛОНДОН. — Новий румунський уряд публично наклеймував німців за віроломність і виповів Німеччині війну. Цим він виконав умовину, які Аліянти поставили Румунії при здачі.

Німці негайно заатакували літаками Букарешт, намірюючися видимо вбити короля. Королівську палату розбито.

Новий румунський уряд заарештував диктатора Антонеску й цілий його міністерський кабінет.

БОЛГАРІЯ ХОЧЕ РОЗОРУЖИТИ НІМЦІВ ТА ПРОГОЛОСИТИ НЕВТРАЛЬНІСТЬ

ЛОНДОН. — Болгарський уряд обіцяв Британії, що Болгарія виофається з війни й стане невтральною державою. Вістку про це подало московське радіо, зараз по радіовій заяві болгарського уряду, що він віднісся до Америки й Британії за умовини мира. Московський комунікат додав, що всі німецькі війська, які переїздили через Болгарію, розброєно.

ПЕТЕН АРЕШТОВАНИЙ ҐЕСТАПОМ, ОПРАВДУЄ СВОЮ ПОЛІТИКУ

ПАРИЖ. — Ґестапо арештувало маршала Петена, Ляваля та Еріота й вивезло їх у Німеччину.

Петен перед своїм вийдом передав тайком заяву до населення Франції, в котрій запевняє, що він вів свою політику тільки з ціллю рятувати французів.

ВІСТКИ ПРО ВБИТТЯ ВІДОМОГО АКТОРА ЗА СПІВПРАЦЮ З НІМЦЯМИ

ПАРИЖ. — Французи і патріотичні орґанізації кажуть, що французькі повстанці, так звані „макі", вбили бувшого фільмового актора Моріса Шавалє, що співпрацював з німцями.

Французька орґанізація в Лондоні сумнівається в правдивість донесення, бо вона недавно видала приказ підпільним орґанізаціям у Франції не розправлятися за коляборціоністами, але передати їх судови.

СЕРБСЬКИЙ КОРОЛЬ ВІДБИРАЄ МІХАЙЛОВІЧОВИ КОМАНДУ

ЛОНДОН. — Юґославський уряд зірвав офіціяльно всякі звязки з ґенералом Міхайловічом, своїм недавним міністорм війни. Король Петро відобрав йому усякі уряди.

З цею заявою вся військова влада в Юґославії находиться в руках маршала Тіта. Маршал Тіто, котрого й король і ґенерал Міхайловіч колись поборювали як комуніста, заявив, що тепер ґенерал Міхайловіч уже не зможе скривати своєї зради за авторитет правного уряду.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ. Члени міждержавної конференції для забезпечення мира, що зібралася в Домбертон Овксі під Вашинґтоном виходять з візити в президента Рузвелта в Білому Домі. Президент заявив членам конференції, що як тільки німецька молодь, пересякнута нацистичними ідеями, буде мати якийнебудь голос у світових справах, то нам усе буде грозити націзм. Конференція в Домбертон Овксі є по суті мировою конференцією; вона має на цілі вирішити одну з найважніших справ мира.

АЛІЯНТИ В ФРАНЦІЇ ДІЙШЛИ ДО РІКИ МАРНИ

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Сильні відділи американських військ посуваються масовими формаціями на схід від долини ріки Сени й ріки Марни. Цею офензивою Третя Американська Армія дійшла побідоносно до самої майже границі Німеччини. Рівночасно британські й канадійські війська посуваються поза Сену на захід від Парижу дезорґанізувати відступаючі німецькі війська на північ від тої ріки.

Головна кватира не подає, де находиться головний відділ американської армії, що добув місто Труа. Тільки радіо в Алжіру каже, що він находиться вже в Вітрі, 40 миль ближче до німецької границі.

Німці ставлять опір наступаючим Аліянтам тільки на секторі канадійських і британських військ.

НІМЦІ В ПАРИЖІ ЗДАЛИСЯ, АЛЕ СПОКОЮ ЩЕ НЕМА.

ПАРИЖ.—Зломавши свою обіцянку дану „Французьким Силам Нутра", німці в Парижу потрафили ставити їм опір тільки ще один день. Як тільки повставшим парижанам прийшла допомога з французьких і американських військ, німці здалися. Німецький ґенерал Дітріх фон Хольтіц підписав заяву безумовної здачі в пакунковій кімнаті одної залізничої стації.

Парижани зараз виступили на вулиці для галасливих демонстрацій. На другий день до Парижа вїхав ґенерал Айзенговер, витаний парижанами оваційно. Коли в Парижі зявився ґенерал Де Ґол, притаєні прихильники співпраці з німцями почали наново стріляти на демонструючі юрби з дахів домів. Вони видимо наміряли передусім убити самого Де Ґола. На нього віддано справжню сальву вистрілів, як він входив до катедри Нотр Дам, аби взяти участь у богослуженню. Французи казали, що це стріляли французькі фашиствівські міліціонери. Вбито кількоро людей, але Де Ґол вийшов ціло.

Перед аліянтськими урядами стоїть тепер важке завдання прокормити три міліони парижан, котрих націсти обдерли зовсім з харчів.

РУМУНИ ПРОТИ СОЮЗНИКІВ.

ЛОНДОН. — Як тільки румунський уряд повернувся на бік Аліянтів, німецькі війська почали відворот з Румунії. Коли румунські війська не тільки перестали воювати проти червоної армії, але ще стали бити німців, німецький відворот перемінився в справжню утечу. Та головні дороги до цеї втечі, бо провали в Карпатах, котрим німці могли пробратися до своїх мадярських союзників, обсадили румунські війська.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ВСЮ БАСАРАБІЮ.

Румунам у цій кампанії проти німців помагає передусім червона армія, котра за один день після румунської зміни фронту очистила з німців 92 милі побережжя Дунаю й дійшла під самий Ґалац. У суботу вся Басарабія була в руках червоної армії. За один тиждень офензиви червона армія вбила або полонила 275,000 німців.

У неділю Ґалац уже був теж у рукаж червоної армії. Німці там просто не ставили ніякого опору. Червона армія скорим походом наближається до Букарешту й Плоєшті.

У Польщі йдуть ще далі завзяті бої на північний схід і схід від Варшави. На лотисько-естонській границі червона армія заняла місто Бальґу. Одна російська патруля вже була за пруською границею.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ ПОМАГАЮТЬ РОСІЙСЬКІЙ ОФЕНЗИВІ НА ПРУСІЮ.

ЛОНДОН. — Британські літаки полетіли 2,000 миль, аби вдарити по Кеніґсберґу, пруським порті на Балтику, що має велике значення для німецької оборони Східної Прусії перед наступаючою червоною армією. Скинено запальні бомби, які негайно зчинили в порті кольосальні пожари. Британські літаки бомбардували теж Кіль, Берлін і Гамбурґ та фабрики синтетичної ґазоліни в Гомґерґу-Мербеку.

Рівночасно советські літаки розбили залізничий дворець у пруськім місті Тільзіті.

АЛІЯНТИ АТАКУЮТЬ ЯПОНЦІВ НА СУМАТРІ.

КОЛОМБО (Сейлон). — Аліянтські летуни з літаковозів заатакували японські промислові воєнні інсталяції коло Паданґу, головного міста острова Суматри, що до війни належала до Голяндії. Головною ціллю атаки була фабрика цементу. Японці були видно атакою заскочені неприготовані.

ЯПОНЦІ БОЯТЬСЯ ЗА ФИЛИПИНИ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Японське радіо в Токйо стало вже приготовляти японців до боротьби з американцями за посідання Филипинів. З Берліна приходить цями за посідання Филипинів. Вони приказали всему цивільному населенню покинути Манілю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЇХАВ ДО СОВЄТІВ І ПІЗНАВ ЦІНУ АМЕРИКИ

Як читаємо те, що описують нераз різні американські обсерватори чи спеціяльні висланники про те, що вони переживали чи бачили в Совєтах, то з дива не можемо вийти, як можна таким людям представляти американцям совєтську країну просто за таку, з якої Америці треба брати приклад. Очевидно, що не квестіонуємо тих похвал, які відносяться до геройської боротьби совєтських народів з націстівським наїздником, бо ті похвали потверджують дійсну правду. Зате інакше мається справа з похвалами режіму, релігійної чи якої іншої горожанської свободи, як і з звеличуванням успіхів совєтської індустріялізації тими, що не визнаються навіть в тому, що, які ті успіхи не булиб, то вони є здобуті робітниками-невільниками, міліонами політичних перепереступників, що є наділі невинними жертвами червоного терору.

І чи щось таке можна захвалювати? Чи можна таке давати Америці за приклад до наслідування? Чи можна ось такими описами викликувати в Америці враження, що ми в нашому краю є позаду в людським поступі, в свободі, та що незабаром Совєти переженуть нас в промислі, в добробуті, в життєвій стопі, в культурному розвою?

До тих, що мали висказуватись в подібний спосіб дехто почав зараховувати теж і Еріка Джанстона, президента „Юнайтед Стейтс Чембер оф Комерс", що то виїхав був до Совєтів, щоб розглянутись у совєтській господарці й в совєтському способі життя. Та Джанстон, даючи признання Совєтам за те, за що їм належиться, коли іде про боротьбу з Гітлером, сказав теж правду і про інші речі. Сказав, що в Совєтах „цивільні свободи є тільки неясною обіцянкою", та що, якщо є у Совєтах визнана яка релігія, то хіба така, що „молиться до Сталіна".

Промовляючи по повороті до краю до американьких робітників, він підкреслив, що „він у своїх подорожах наново віднайшов Америку". І признався, що доки він не побачив власними очима порядків деінде, він не здавав собі таки справи з того, якими великими цінностями є наша власна свобода, як високою є наша життєва стопа, як цінними є наші конституційні права, себто ті, що не дозволяють без слідства і суду людину заганяти в тюрми, чи гнати на примусові виселення, чи навіть під розстріл, та як хороненими є в нашому краю основні людські свободи.

Отже, говорячи за Джанстоном, можна спекулювати на знижку, але як хочемо торгувати шерами інших країв, та не поступаймо так з американськими шерами, себто з Злученими Державами, що є добре загосподареним і свобідним краєм, з якого іншим треба би брати хіба приклад, як господарити і які заводити у себе порядки.

А хто цього не знає чи не доцінює, хай вибереться в ось таку подорож, яку відбув Джанстон, а переконається, що так дійсно є.

Стан війни в Европі

Останні події в Европі викликують у Вашингтоні загальну й очевидну радість. Досі вашингтонські „аналісти" держалися надзвичайно спокійно, хоч з Европи доходили нераз радісні вісти. Вони немовби все намятали на те, що, не дивлячися на такі вісти, до кінця війни в Европі ще далеко. За останній тиждень одначе корисних для Аліянтів вісток було так багато, що й Вашингтон немовби тратить свою спокійну міру й піддається загальному одушевленню краю.

Найбільше радости справляє там завалення тої всеї будови, що її виставив Гітлер такими великими зусиллями на Балкані.

До балканської ситуації ключем очевидно являється Румунія. Нові посунення румунського короля, це не стільки спроба скинути важке німецьке ярмо, скільки бажання покинути воєнну сторону, що війну програє, та приступити до сторони, що війну виграє. Спроба переміни ще не завершена. Навіть переговори короля Михайла з Аліянтами певно ще не доведені до кінця, хоча вони певно велися вже довший час. Передусім ледво чи полагоджені територіяльні претенсії Румунії з одного боку, і територіяльні претенсії Росії з другого. Росія певно не захоче відступити назад Буковини й Басарабії, отже Румунія зажадає певно „відповідної відплати" на Заході коштом Мадярщини.

Всеж таки мілітарні, політичні й психольоґічні наслідки заломання Румунії є далекосяглі. Хоча Румунія зобовязалася Аліянтам, головно Росії, повернути свої війська проти німців, для довершення цього треба в найкращому випадку пождати ще якийсь час. Зрештою, не відомо, яку саме військову силу Румунія зо себе представляє. Можливо, що не велику. Дуже можливо, що армія жде вийти з війни зовсім, а не воювати замісць червону армію німців або мадярів. Можливе ще й таке, що найдуться такі відділи, яких німці не пустять спід своєї влади й заставлять воювати проти військ, вірних королеви. В тій цілі вони й сформували „національний румунський уряд" та проголосили короля зрадником.

Якби не було, одначе, себто навіть й найгіршому випадку завдання червоної армії в Румунії тепер значно облекшені. Навіть якби вся румунська армія не пішла за королем, навіть якби німці вспіли ставити в Румунії якийсь ефектовний спротив, то й тоді червоній армії буде багато лекше зайти до Букарешту й до Плоешті, як це було би можливе, колиб король далі держався Анти-комінтерну. Здається, тепер не можна сумніватися, що червона армія дуже скоро стане на західних границях Румунії.

На цих західних границях Румунії є передусім Мадярщина. Переміна фронту Румунією так сказатиб ставить червону армію на самій границі Мадярщини. Мадярщина нині окупована німцями, і ці певно будуть заставляти мадярів воювати проти червоної армії й румунів. Та чи будуть мадяри мати багато запалу для такої війни?. Чи захочеться їм напружувати свої сили, коли навіть на випадок перемоги вони все ще останується у німецькім ярмі? Зрештою які вигляди мають вони на перемогу?

На полудневий захід Румунія сусідує з Югославією. Коли червона армія дійде до югославсько-румунської границі, це загрозить всій позиції німців на Балкані. До того зараз на захід від Букарешту по ріці Дунаю йде болгарсько - румунська границя. Отже червона армія може стати на самім порозі Болгарії, котрої нарід відай ніколи не поділяв протиросійської політики короля й уряду. Як Болгарія рішиться остаточно направду покинути німців і як вона добється якогось торгу з Росією, положення німецьких окупаційних військ у Югославії, Альбанії й Греції стане просто критичне. Тому й не дивниця, що по Европі кружляють вісти про німецьку евакуацію цілого Балкану.

Серед цих великих посунень доля таких дрібних сателітів, як Хорватії й Словаччини, це дрібні справи, які не грають поважної ролі в широкому ході подій. Зогляду на їх відношення до Німеччини, важнішу ролю може відограти Австрія, коли вся націстична балканська будова нарешті розвалиться й протинацістичні війська стануть на східній границі Австрії. Тоді прийде критичний мент для австрійського сепаратизму: тоді йому прийдеться світови обявити дійсно чи існує він справді в життю.

З аліянтського боку важнішим тепер є всеще ситуація в Франції. Бій за Францію вже почався на добре. Аліянти добилися в ньому поважних добутків, але він ще далеко не покінчений. Тепер він находиться в критичній стадії: тепер рішається, як довго він буде тривати. У Нормандії й під Парижом Аліянти віднесли одну з найбільших перемог цієї війни, і ця перемога поставила одним ударом німців на заході в ще гірше положення, ніж вони були на сході. Німецька армія, що втекла поза ріку Сену, має ще 90, до 100 тисяч війська, але має вона перед собою американців, що переважають німців чисельно; до того німцям загрожують з боків британці й канадійці. До того Аліянти мають перевагу в повітрю, котра унеможливляє німцям відступ. Вістка про звільнення Парижа показалася передчасною, а сила партизанів переборщеною, але Париж не має великого воєнного значіння. Без огляду на те, що буде в Парижу, аліянтська офензива піде далі на схід, в напрямі німецької границі й Рену. Аліянти мають довіря, що вони незадовго стануть на західнім порозі Німеччини. Допоможе їм при тім південна французька офензива, що, може надсподівано, робить знамениті поступи й вже доходить до швайцарської границі. Коли ці південні війська зустрінуться з військами, що вийшли з Нормандії, німецькі війська, що останується на їх тилах, в силі 8 до 15 дивізій, будуть відрізані від Німеччини й знищені з одного боку Аліянтами, з другого французькими партизанами, так званими „макі". За короткий час німецький опір у Франції буде обмежатися до північно-західної частини, здається над рікою Сомою. Як Франція опиниться вся в руках Аліянтів, тоді й положення німців в Італії стане критичне, тим більше, що тимчасом аліянтські сили можуть підійти до італійської границі із сходу, себто північного Балкану.

Важкі сиплються удари на німців, і проти них німці не виставили ні одної перемоги для заспокоєння домашнього фронту. Рятується тепер націстична пропаґанда жорстокими донесеннями про лячні бомбардування південної Англії літаючими бомбами, чи безпільотними літаками. Цю кампанію вони останніми днями ще більше скріпили, немовби боячися, що Аліянти незадовго захоплять побережжя Голяндії й Бельгії й унеможливлять дальшу висилку цих бомб. Нова зброя робить в Англії кольосальні знищення й вбиває багато людей, одначе скріплення цеї кампанії якраз доказало, що нова зброя ваги війни на німецький бік перехилити не потрафить. Аліянти ждуть ще дальшого загострення цієї кампанії, але вони дивляться на кінець війни з повним довірям.

Такий погляд на положення війни в Европі мають вашинґтонські „аналісти", які звичайно держать вухо близько землі.

ПРО БРАК УКРАЇНСЬКОЇ ВПЕРТОСТИ

Канадійський **„Український Голос"** з 23. серпня 1944 р. помістив передову статтю п. н. **„На своїм стояти"**, в якій сперш говорить про поляків, що „коли поляки взагалі щось виграють, то більше своєю впертістю, як зброєю, силою, або й розумом". Впертістю, на думку часопису, виграють й інші народи, наприклад чехи або жиди, а „якби українці мали стільки впертости, як жиди або чехи, то вони би нині світом керували", або хоч „належалиб до тих народів, що світом керують".

Що каже українська історія?

В доказ вище сказаного автор статті подає такі розумовання:

„Історія трох останніх десятиліть є найкращим доказом українського браку впертости. Увесь український нарід хотів самостійности в 1917 р. Нема про те сумніву, а навпаки є докази ясніші від сонця. Український нарід хотів самостійности, але не хотів її так вперто, щоби за неї боротися. Як би самостійність була прийшла без боротьби і як би можна було її вдержувати без боротьби, то Україна була би нині самостійною. Одначе і за самостійність і за її вдержання треба було звести боротьбу і то з сильнішим ворогом. Коли це побачили деякі українці, що хотіли самостійности, то й махнули рукою. Е, кажуть, як за самостійність треба аж битися, то мабуть краще буде погодитися, аби боротьбу оминути. І погодилися, хоч боротьби, а навіть жорстокої смерти з голоду не оминули...

„Українцям бракує впертости і історія останніх двох десяток літ дає на те чимало доказів. Можна на[illegible] визначних українських діячів, що давали життя за Україну, за самостійну, за державу. Давали життя — рік, два, пять, або й десять, а далі бачимо, а вони вже хитаються. Йдуть на переговори, на угоди, чіпаються до чужого воза. Не встояли на своїм. Для деяких було оправдання, що затужили за рідним краєм, не хотіли гинути на еміґрації. Інші не дбали про те, аби й давати якесь оправдання. Пішли — і зникли, як камінь у воду.

„Були люди, що вдержалися й до другої світової війни, не піддавшися ні Польщі, ні Росії. І як би війна була скінчилася за місяць, або й за рік, то може й булиб героями остали. Але війна затягнулася. Перехилялася вперед в одну, відтак в другу сторону. А цего було забагато, аби люди з слабими крижами вдержали рівновагу. Двадцять літ за часів мира находили ще силу відганяти від себе спокусу, але як прийшла війна і складалося так, що вигляди на вільну, самостійну Україну відсувалися в дальшу будучину, то наші герої виявлялися тільки слабими та хиткими людьми, радими послужити тому, хто має силу, а про вільну та самостійну Україну — забували".

Характеристика напряму „Громадського Голосу".

Представивши ось так брак української впертости з історичної перспективи, звертається у статті увагу на ті переміни, що зайшли в Злучених Державах в газеті „Народна Воля", коли її редакцію перебрав Микола Цеглинський. Стаття каже, що ті люди, що були в „Народній Волі" до приходу Цеглинського, „мабуть аби цілком з овиду не зійти, взялися до видавання листка під іменем старокраєвого часопису „Громадський Голос", в якому „вони самі поволеньки перейшли на становище Цеглинського", та що через те „Громадський Голос є чимсь в роді „безпартійного" комуністичного органу, яким була „Народна Воля" за редакторства Цеглинського".

Бути впертими і невгнутими!

[illegible]тор статті подає далі, в [illegible] тих, що редагують „Громадський Голос", ось такі свої завваги:

„Люди, очевидно, мають право змінювати свої погляди. Заходять події, що заставляють людей до чесної зміни поглядів. Можна змінити свій погляд і на Польщу і на Росію. Щодо Польщі, то справді зайшли деякі події, що можуть давати оправдання на деяку зміну поглядів про її будучу ролю супроти України. Нічого подібного не сталося з Росією. Навпаки, її загроза для України збільшилася. Отже як три роки тому була для українців, що бажає вільної й самостійної України, причина глядіти на Росію з недовірям, то тимбільша причина для цього є тепер. А в таких обставинах зміна погляду з неприхильного на прихильний та ще й без відповідного вияснення, виглядає в найліпшім разі на наслідок — сумної безхребетности, наслідок бажання прислужитися тому, хто має силу.

„Поодинокі люди можуть в цей спосіб зробити карієру, можуть здобути посади і гроші. Та коли хтось з такими мотивами підходить до національної справи, то повинен памятати, що він нічим не кращий від тих, що з тих самих мотивів старалися прислужитись Гітлерові, коли виглядало, що він війну виграє.

„Українці, що бажають добра своєму народові, а не самим собі, як приватним особам, мусять бути сильними і впертими в своїх поглядах на те, що потрібне для українського народу. Як віримо, що для нього потрібно волі, самостійности і демократії, то маємо при тім стояти, хоч би й світ валився. Коли українець за самостійністю України, як вона в руках Гітлера, то повинен бути за самостійністю України і тоді, як вона в руках Сталіна. На тій точці мусимо бути впертими і невгнутими".

ОЛ. ЛУГОВИЙ.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

37)

Пізно ввечері Сабурів вернувся роздратований і похмурий. Заїхав до Паволоцького й розповів, що сталося. Бриґадир зустрів ескортованого селянина дорогою, розкричався, що він наказав відвести до корпусу, не до дивізії, ну й корнет повів його туда. Командант корпусу, свитський ґенерал Гилленшмидт, від бриґадира нічуть не кращий. Драгомирів обіцяв поміч, та чи зможе помогти? З дивізії він міг звільнити селянина своєю владою, а з корпусу може тільки прохати. Гилленшмидт знов схоче цією жертвою довести свій „істинно-русский патріотизм", отже жертви з рук не випустить. Але арешт Паволоцького Драгомирів відмінив.

Нарано їздив розїзд шукати дітей арештованого, та безуспішно. Можливо не натрапили, а може і не доїхали до вказаного місця. Про селянина всяка чутка загинула.

Місяців через девять, у відступі російських армій з Галичини, довелося Паволоцькому бути у тій місцевости на рекоґнисцировці шляхів. Намятаючи місце — легко знайшов яму, зверху накриту дошками і дерном, а в ній два літочі кістяки. Стіни подряпано руками, пороблено заглиблення. Діти старалися видістатися наверх та не було сили відкинути дошок і дерня. Погинули з голоду, бо повітря мала доступ у яму. Щоб унеможливити повторення таких жахливих випадків — доніс Паволоцький про свою знахідку до команди. Публикувалася подія і в пресі, але... комуж яке діло до „мужицьких" дітей? Військові команданти приняли подію до відома, а таке саме часто повторялося і де інде. Самодура-бриґадира давно перед тим переміщено начальником кінського ремонту, з ним виїхав і його пупільскорнет... Вони так і не довідалися може, що то вони є головними винуватцями в смерти дітей...

XI.

Кожний день війни приносив нові зміни й несподіванки, нові страти. Ґенералітет гнав війська на певну загибель. При більшому опорі ворога хвилево перетворював кінницю на піхоту. Команданти кінних формацій доводили нехосенність спішування кінноти. Вишколити кіннотчика багато тяжче і дорожче, чим піхотинця. І діставали цинічну відповідь: — коней шкода, а вояка вистане і на десять літ війни.

Мадярські лянд-штурмаки, введені в бій ворожою стороною, битися зо страшними „муска" не виявляли охоти. Дезертирували в запілля, розпорошувалися при перших сутичках, ховалися на час бою, й по кілька днів блукали в російському запіллі, аж попадалися на очи окремим запільним відділам і піддавалися в полон. Захопивши таких полонених — давали звіти про опір, видумували й перебій бою; для більших доказів легко себе ранили. За одним заходом вбивали двох заяців: і нагороду за „геройство" добували і на кілька місяців уникали боїв. Прославлений свого часу „перший Георгієвський кавалер", донський козачок Кузьма Крючков, що нібито захопив одинадцять німців в полон і за „геройство" був іменований хорунжим — на ділі був чурою у козацького старшини і віз річи своєму панови на позиції. Зустрінув німців ескортованих двома піхотинцями, їх порубав, чи постріляв, а полонених заняв поперед себе до штабу. Попав у великі герої, про нього розкричано по всій Росії. Та тільки до часу, поки німці не розповіли правди десь у вищому штабі, де їх мову розуміли. І „героя" по швидкому розслідженні справи, покарали мабуть на смерть, бо всяка чутка про нього згинула.

Без більших сутичок чернигівці посувалися все далі на захід, ближче гір. Наступ провадився пляново. Піхота вибивала ворога з опірних пунктів, а переслідування припадало кінноті. Кінноті не давали загріти місця. Тільки займалася яка будь оселя — кінноті наказували без задержок переїздити далі, або нести охоронну службу на час, поки відпічне піхота. Приміновалася давня, ще Суворівська тактика — гнатися за ворогом по пятах, аби не дати змоги закріпитись на догідних позиціях. Ізза браку комунікаційних засобів піхота відставала на багато кільометрів, і всеж непосильними маршами перемучувалася. Траплялося і навідворот: кіннота у переслідуванні ворога натикалася на своюж піхоту, що встигла вже й окопатися.

За кілька тижнів війни Петро призвичаївся до бойової обстанови, що зовсім не звертав уваги на небезпеки. Найчастіше виїздив у розвіди. Його односельчани остерігали його, радили не визиватися на виправи охотником. Петро тільки сумно якось посміхався.

— Двом смертям не бути, а одної не минути, — відповідав помовкою. — Не визовуся я, так хтось інший зголоситься. Не зголоситься, то й призначать кого такого, що дітей зіставив. А страх хіба однаково відчувають, я чи хто інший. Кожному смерть страшна...

— То чогож безпотрібно наражуєшся? — вмовляв нераз Дегтяренко. — Раз тебе не посилають, то чого вириваєшся? Знаєш, до пори збанок воду носить. Інша річ, колиб тебе призначували, а тож все охотником і охотником. Хрестів та медалів захотілося, чи що? Всіх не заслужиш, забагато їх є.

— Довго тобі пояснювати, брате. Бачиш сам, як обходяться москвини з тутешними людьми. В тюрми відпроваджують, або в Росію висилають. А родини зостаються звіруватій салдатні на поталу...

(Дальше буде).

Три дні серед французьких партизанів

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Я щойно вернув з визволеної партизанами частини Франції. Це перший раз від початку війни, що моя нога переступила швайцарську границю. Як прийшла вістка, що партизани визволили частину Савої, група кореспондентів рішила відвідати партизанів і подивитися, що вони роблять. Ми прибули до Перлі і попросили вартових пустити нас до головного командира партизанів, капітана Рода. За кілька хвилин ми вже находилися в його кімнаті. Капітан виглядав трохи змучений, бо вчера наступав і визволив від німців села Евіян і Анемас. Він попросив нас сідати і перекусити. Підчас обіду капітан оповідав, що партизани вже майже опанували цілу Савою, але в багатьох містах і селах ще находиться німецька залога, яку треба вигнати або забрати в полон. Капітан Род командує около тисячкою партизан, які в ту пору відпочивали, бо казав, що вони дуже помучені, а наступної ночі мають наступати на Аннесі, цебто на столицю Савої. Там, казав капітан Род, находиться около дванадцять сот німців, з модерною зброєю, амуніцією, тенками, тощо, але ми їх переможемо. Наші партизани все перемагають. Часом маємо великі втрати, але німці ще перед нами не встоялися. Вони мають зброю, а ми, партизани, маємо боєвого духа і бажання вигнати з краю наїздника.

Під вечер на селі появилися партизани. Були між ними люди різного віку, старі і молодь, бо людей середного віку німці вспіли виарештувати, і, або тримають їх в концентраційних таборах, або висл[illegible] до Німеччини на примусову працю. Але й середняків дещо є. Партизани не мають одностроїв, а повбирані різно. Дехто має на собі старе, зношене убрання, дехто носить німецьку уніформу, а більшість, так би сказати, напів убрана, бо надворі спека. Партизани в добрім гуморі, жартують, говорять дотепно й голосно, але поважно. Вони веселі, але рівночасно поважні. Видко між ними людей різних суспільних кляс — перепрацьованих селян з рапатими руками, згорблених від тяжкої праці робітників, інтелігенцію і бувших вояків французької армії, яким вдалося втечи з німецького полону.

По вечері партизани співали народні пісні, пили вино і слухали імпровізованої банди. Опісля капітан Род дав приказ чистити зброю і бути рано готовими до походу на Аннесі. Я завважив, що ще було завчасу йти спати і запитав капітана, чому він не позволить партизанам забавитися. Як можуть селяни гуляти з радости, то партизани також мають на це право. Капітан сказав, що партизани — це наше військо. Будуть мати час бавитись по війні, а тепер час на відпочинок, бо завтра мусить бути здобута столиця Савої, Аннесі.

Я не бачив, коли партизани вирушили в дорогу, але як пробудився, то вже нікого не було. Селяни казали, що партизани вибрались в дорогу перед світанком. Поїхали троками і потягнули з собою здобутий минулого тижня в німців кулемет. Ми, кореспонденти, хотіли їхати в сторону Аннесі і подивитися, як партизани битимуть німців, але нам сказано, що то небезпечна справа, бо по Савої ще волочаться німецькі вояки, які переходять до Швайцарії і, коли ми самі виберемося в дорогу, то можемо натрапити на них і мати неприємности. Краще сидіти дома, а як партизани здобудуть Аннесі, то нам дадуть знати.

Так і сталося. Десь коло півночі приїхала патроля і повідомила, що партизани здобули Аннесі. Вони обступили містечко і післали німецькій залозі, щоби піддалися. Німці зразу ігнорували ультимат і старалися боронитись, але коли побачили, що партизани загородили їм дорогу і обступили з усіх сторін, то перед вечером вивісили білий прапор на місцевій церкві і піддалися. Партизани гадали, що це був трик і не важилися машерувати в місто, бо коли передвчора добували Евіян, то німці заманули партизан в село, а потому обступили їх і кидали на них ручними гранатами. Багато партизан згинуло, але остаточно село здобули і покарали німців за обман так остро, що тепер вони вже неважилися вживати ніяких триків. Вивісили на церкві білий прапор і піддалися. Було їх поверх дванадцять сот. Партизани забрали від них зброю, амуніцію, убрання, троки, кулемети і все інше. Зараз дали знати сусідським загонам, що вже є зброя в партизан. Німців замкнули в імпровізованих таборах, а самі святкували перемогу. Ціле містечко вийшло на зустріч партизанам, старі і молодь. Співали Марселєзу, парадували, цілувалися і гратулювали партизанам за те, що їх визволили.

Ми приглядалися і раділи разом з ними, що нарешті вільні французи матимуть нагоду жити як люди. Паради відбувалися спонтанічно, а селян така маса зїхалася, що голці не було де впасти. Капітан Род сказав, що завтра [illegible] вибираються здо[illegible]бувати сусіднє село, бо є чутка що німці збираються втікати. Ми мусимо їх напасти і розброїти, бо партизанам бракує зброї й амуніції. Як цього довершимо, то вибираємось на полудне, може навіть аж до Ґренобля, куди прямує славна американська армія.

Ми переночували і на другий день ще обїхали визволені партизанами села в Савої і вернули до Швайцарії. Вернули з тою думкою, що коли вже вдруге поїдемо до Франції, то не будемо мусіли так скоро вертати, бо тоді ціла країна буде визволена від наїзника, а в тому визволенні партизани відграють велику ролю. В Швайцарії, правду сказавши, мало хто вірив, що партизани мають таку велику силу, але тепер вже всі признають, що французький нарід годі так легко перемогти, як німці собі представляли. Правда, завдяки здегенерованій аристократії і великим промисловцям, які гірше боялися обєднаного фронту дома ніж Гітлера, і маючи великі в краю впливи повволили на те, що наці́сти тимчасово заволоділи Францією, То це ще не значить, що німці вспіли здушити французів духово. Якраз навпаки. Коли я приглядався парадам і святам визволення прикордонних французьких сел і містечках, то я переконався, що німці своїм варварським поведенням з французьким населенням додали йому духа до боротьби за волю. Французи кипіли такою ненавистю до німецьких вояків і начальства, що якби не партизани, що пильнували вязнів, то населення булоб їх рознесло на тріски. Я бачив власними очима, як одна вдова по вояковй просила капітана. Рода приняти в партизани її дванадцятьлітнього сина, щоби пімстився на ворогах за життя свого батька, а одна підстаркувата французка впевняла капітана, що він повинен приняти її в партизани, щоби мала нагоду зарізати того, пузатого німака, що забрав від неї корову. Принесла з собою кріс, кулі і на тиждень харчів. Як не повірите, пане капітане, що я вмію стріляти, то приведіть мені тут німця, а я вам покажу, що вбю його на чтерть милі, казала французка.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КУТОК МОВИ

Хочу поспитати Хв. Редакцію, як писати по англійськи такі імена, як Бих. Один знайомий нам українець того імени пишеться по англійськи: BYCH, та це американці звичайно вимавляють: Байч. Чи можливо написати так, аби вони читали так, як ми читаємо, побачивши „Бих"?

Читач.

(Відповідь Редакції. — Перед усім, поки пошукаємо відповіді на це питання, треба нам уперед пригадати факт, що просто в кожній мові бувають такі звуки, які іншою мовою віддати не можна. Навіть кожна з таких, близько до себе стоячих мов, як словянські мови, має такі звуки, яких інша словянська мова не знає. Через це тих звуків люди іншої мови не можуть вимовити, і письмом іншої мови їх віддати не можна. Польська мова наприклад має кілька носових звуків, яких українська мова не знає, і через те українці дуже важко передати такі звуки української азбукою. Українська мова представляє подібні трудноці для поляка й для москаля; московська мова наприклад зовсім не знає нашого звука, котрий ми віддаємо через „и"; цього звуку москаль просто зовсім не може віддати письмом, і пересічний москаль його не вимовить. — Подібне мається й з українською мовою для англійця (американця) і навідворот з англійською мовою для українця; українська мова має такі звуки, яких пересічний англієць (американець) не потрапить вимовити, і так само англійська мова має такі звуки, яких пересічний українець не вимовить. — До таких звуків української мови, невідомих англій[illegible], належить звук, котрий ми віддаємо буквою „х". Пересічний англієць, чи американець, цього звука не знає, і дозрілого англійця, чи американця, його навчити не можна. Навчитися вимовляти його можуть хіба специялісти, вчителі чужих мов, актори, радіові заповідачі, тощо. — З цих фактів треба виводити відповідь на питання, як поступати з такими іменами, як „Бих". Отже пересічний англієць (чи американець) не навчиться, як вимовляти це імя так, як його вимовляє українець. Коли це неможливо, то відай зовсім розумно поступають ті, що й не пробують доказати неможливого. Колиб хтось захотів писати таке імя так, як його пишуть учені, то написав би хіба "BIKH", себто віддав би звук „х" через злуку двох букв "KH"; та це, як всякий бачить, для пересічного англійця, чи американця, зовсім невідома комбінація букв, і читати він її правдоподібно буде за першою або за другою буквою: „Бик" або „Биг", або може „Байк", чи „Байг" а все таки не „Бих". — Те саме відноситься і до інших подібних імен, наприклад до імення „Трух". При транскрипції цього імення по англійськи краще навіть не пробувати віддати наше „х". Це саме відноситься до імен, де звук „х" попадає на початку або в середині слова. Слово „Хмель" можна транскрибувати "KHmel", наражаючися на те, що його будуть читати „Гмел", або „Кмел". — Навязуючи до цього, можемо навести ще кілька інших випадків, які нам самі собою насуваються тепер на думку в звязку з цею справою. В українській мові багато слів, та імен, що кінчаться на змякшену чепелівку: Хмель, Івась, Проць, Братусь. Таких **мягких** звуків англійська мова майже зовсім не знає, і через те й при транскрипції таких слів краще зовсім не пробувати віддавати змякшення звуків. Як знаємо, багато наших людей віддало наш мягкий знак через "I", в наслідок чого американці звичайно читають його з попереднім "S" як „ш". На закінчення можна би додати хіба загальну пораду, аби справу транскрипції імен не посувати до крайностей. Як ми при навченню чужих імен радимо собі своєю мовою, так нам треба ждати, що американці й англійці при навчанню наших імен будуть собі радити своєю; наших звуків вони докладно не віддадуть, а тільки віддадуть щось зближене до нашої. Цим нам у таких випадках прийдеться вдоволитись.)

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Тим, що надсилають вірші, до загального відома. — Якщо який вірш не є видрукований, то видно, що на думку редакції він не надається до друку, бо є недомагання щодо змісту, мови чи поетичної форми. Не можемо відповідати листами, чому той чи другий вірш не добрий, бо це забиралоб забагато часу, а вільного часу на такі речі нема. Просимо теж не вимагати звороту віршів, а як хто цього вже вимагає, хай залучить оплачену куверту на відповідь.

Дотепний синок.

Батько до сина, який прийшов пізно до дому:

— Чи я тобі не казав, що як прийдеш пізно, то я тебе буду бити? А ти обіцяв прийти скоро.

— Ну, я не додержав слова й прийшов пізно, то і ви тату, можете свого слова не додержати.

Плян воєнних відшкодовань

(ОНА). — В урядових колах у Вашингтоні ходить чутка, що вже виробляється плян плачення Німеччиною воєнних відшкодовань Обєднаним Державам. Кажуть, що на основі цього пляну німці мають сплачувати Аліянтам воєнні відшкодування товарами. Як скінчиться війна, то Аліянти переберуть в свої руки німецьку воєнну індустрію, пристособлять її до продуковання цивільних товарів і скажуть німцям братися до роботи. Таким чином повоєнна Німеччина уникне масового безробіття, а Аліянти матимуть товар, головно індустріяльну машинерію, яку німецькі знищили як наїздники. В захоплених ними краях вони в першу чергу нищили або вивозили до Німеччини тяжку промислову машинерію, а тепер Аліянти заставлять їх це все відреставрувати.

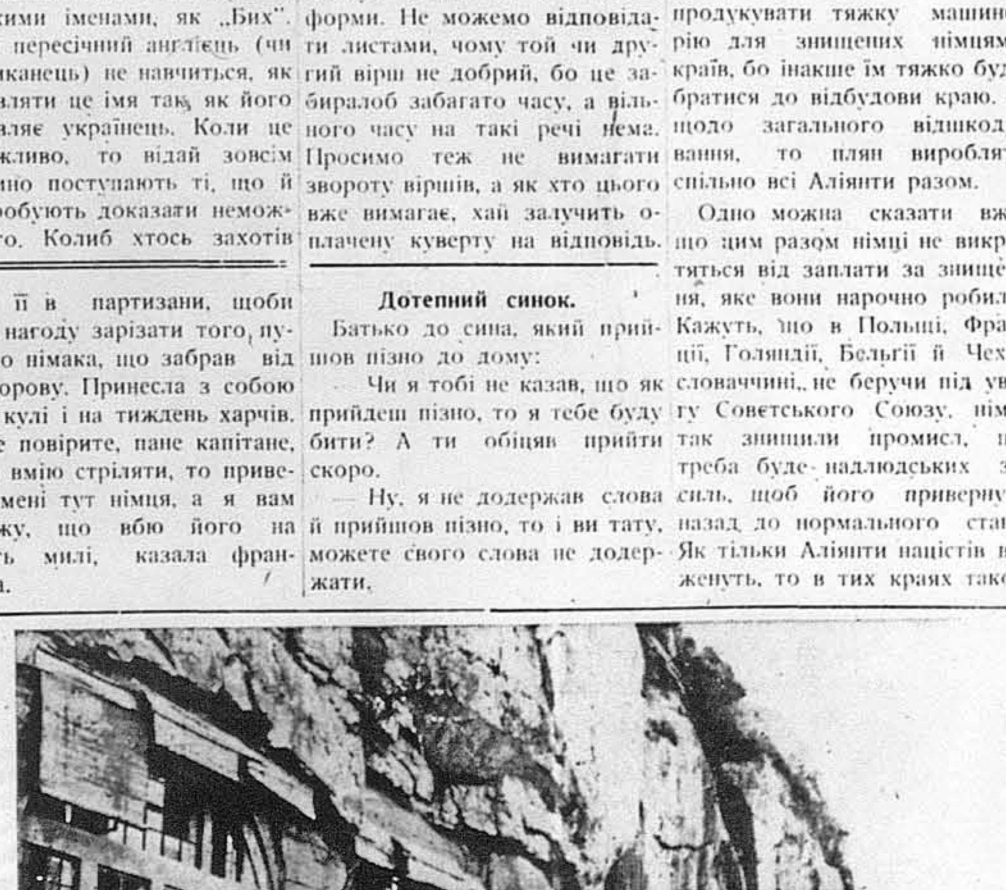
Таке сплачування німцями воєнного відшкодування мало би тримати пять літ. В цім часі вся німецька індустрія булаби під контролею Аліянтів, які заставлять німців заплатити за кожну знищену ними річ. Теперь вже не буде так, як було після першої світової війни. Тоді німцям вдалося виминути плачення відшкодовань, але тепер вже цього не буде. Совєтський Союз вже настановив спеціяльні місцеві і краєві комісії, які списують й оцінюють кожну знищену німцями річ, і як скінчиться війна, то німці мусять або її відреставрувати, або за неї заплатити. І то не робить різниці, чи це знищена німцями церква, залізнодорожний міст, шпиталь, господарський будинок, чи приватна річ совєтського громадянина. Німці мусять заплатити за все, хочби сплачування воєнних відшкодовань мало тривати кілька поколінь. Цим Аліянти мали би навчити німців, що кримінальні вчинки неполачуються.

Правда, що у Вашингтоні покищо говориться тільки про потягтий плян, але це тільки початок. Вашингтонови ходить негайно перемінити німецьку воєнну індустрію на цивільну і заставити німців продукувати тяжку машинерію для знищених німцями країв, бо інакше їм тяжко буде братися до відбудови краю. А щодо загального відшкодування, то плян вироблять спільно всі Аліянти разом.

Одно можна сказати вже, що цим разом німці не викрутяться від заплати за знищення, яке вони нарочно робили. Кажуть, що в Польщі, Франції, Голяндії, Бельгії й Чехословаччині, не беручи під уваги Совєтського Союзу, німці так знищили промисл, що треба буде надлюдських зусиль, щоб його привернути назад до нормального стану. Як тільки Аліянти нацистів виженуть, то в тих краях також повстануть такі місцеві і краєві комісії як у Совєтському Союзі, що будуть оцінювати нанесену їхнім краям шкоду. А її вже тепер можна числити на білійони долярів, які німці будуть мусіти відробити.

Урядові кола у Вашингтоні є тої думки, що Німеччину буде треба пильнувати довгі роки, щоб вона знов не почала підносити свою мілітаристичну голову. Німецька індустрія буде під строгим наглядом Аліянтів не на те, щоб мстити над німецьким народом і переслідувати його, але на те, щоб Аліянти допильнували, щоби цей народ заплатив їм відшкодовання і старався жити в цивілізованім світі так спокійно як живуть інші народи.

Політичні обсерватори у Вашингтоні завважують, що якби вище згаданий плян увійшов в життя, то Аліянти пригловили би німецький мілітаризм на довгі роки, а тоді німці не малиб спромоги організувати третю світову війну. Як німецька індустрія найдеться під стислою контролею Аліянтів, а німецька робоча сила буде заставлена ними відбудовувати знищену Европу, то гадюче жало німецького мілітаризму буде унешкоджене на довгий час.

ФАБРИКА В ПЕЧЕРАХ. — В одній місцевости в Китаю находяться в скалах глибокі печери. Їх перемінено недавно на фабрики амуніції. Виробляється в них протиповзові гармати, важкі моздірі й гармати куль. Вони захоронені перед бомбардуванням грубою скалою.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Олифант, Па.: Ювилейний Комітет 50-ліття У. Н. Союзу ухвалив на своїх зборах, щоб, між іншим, вислати ще **$10** як ювилейний дар **„Свободі"** з побажанням **якнайкращого** дальшого її розвою. — **Д. Хомин**, предс.; **П. Саламаха, кас.**; А. Тарас, секретар.

Честер, Па.: Товариство ім. Тараса Шевченка, відділ 156 У. Н. Союзу подає, що з нагоди Ювилею У. Н. Союзу пересилає $10 як **ювилейний дар** „Свободі", при чому висказує, щоби Бог допоміг, щоб думки „Свободи" могли дістатись до міліонів українців не тільки на американській землі, але й в Україні. — Василь Новак, секретар.

Дальші жертви будуть оголошені пізніше.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 127, 299, 304 З БОФАЛО, ВІД. 87 З ЛАНКЕСТЕР, ВІД. 149, 475 З ЛАКАВАНА, й ВІД. 351 З НАЯГАРА ФОЛС, Н. Й.

— про —

ЮВИЛЕЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

які відбудуться

В НЕДІЛЮ, 10. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 10, 1944)

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ СВ. О. НИКОЛАЯ

при Філмор евеню і Онейда, — BUFFALO, N. Y.

зараз по Службі Божій.

Союзові відділи з Бофало й околиці не мали нагоди влаштувати свята 50-ліття У. Н. Союзу, а тому ми відбудемо ці ювилейні збори для цеї цілі, щоб нарадитись, в який спосіб, вже без свята, ми могли належно пошанувати 50літню працю та здобутки У. Н. Союзу. Тому всі урядники згаданих відділів та члени повинні прийти численно на ці збори. На зборах буде промовляти головний предсідник **М. Мурашко** й організатор **А. Маланчук.** 167,73

СЛОВАКИ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВИ.

(ОНА). — Братиславське радіо передало промову поліційного комісаря, в якій він звертав словакам увагу не надіятися на поворот старих часів, бо так роблять лише люди, котрі не вміють дивитися вперед. Він підчеркував, що словаки мають тепер свою окрему державу, з якої мусіли б бути горді, але на жаль, — так нема. Не сотні, а тисячі словаків, старих і молодих йдуть в ліси і пристають до большевицьких банд, які гуляють в пригранич͏ній смузі, висаджуючи у повітря залізнодорожні мости, державні будинки і вбиваючи своїх, словацьких військових сторожів. Чи так словаки вміють шанувати свою владу і державу? — питав радіобесідник.

Далі поліційний комісар нарікав, що в Братиславі останніми часами появилися на вулицях словацькою мовою друковані летючки такого змісту, що він стидався через радіо передавати. В них висмівано словацьких націоналістів, словацький уряд і державу. Говорилося, що словаки, котрі служать своїй власній державі і народови будуть карані шибеницею, як поверне стара чехословацька влада.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БЕЛФІЛД, Н. ДАК.

Ювилейні збори від. 420 У. Н. Союзу.

Дня 30. липня заїхав до нашої громади організатор У. Н. Союзу п. Д. Білецький, щоб бути присутним на зборах місцевого Союзового відділу. Наш відділ існує ще не довго, а маючи покищо мало членів, не міг спромогтись на те, щоб улаштувати ювилейне свято з нагоди 50-ліття У. Н. Союзу. Тому то члени, та й взагалі місцеві наші громадяни, були дуже раді, як довідались, що головна канцелярія У. Н. Союзу висилає до нас організатора, та що в нас відбудуться ювилейні збори. Клопіт був тільки в тім, що ювилейні збори для нашого відділу призначено на кінець липня, коли то наші люди, що майже всі тут фармерують, є дуже заняті своїми роботами в полі. Та проте нам удалося дістати поверх 100 слухачів на ці збори, а це треба вважати успіхом, коли брати під увагу, що наша місцевість невелика, та що це була пора жнив.

У. Н. Союз є в нас досі мало відомий, а тому організатор п. Білецький мусів говорити довго та обширно про цю організацію. Він перейшов цілу історію Союзу, та на прикладах виказав, чим був і є для нас Союз, яку працю він виконав за час свойого існування, та скільки добра він зробив для своїх членів та взагалі для всього нашого загалу. І хоч промова п. Білецького була довга, то всі присутні булиб слухали її ще довше, так цікавою і повчаючою була вона для нас усіх. Тому ми всі дуже вдячні і головному урядови У. Н. Союзу за те, що він вислав до нас організатора, та в такий спосіб дав нам нагоду довідатись більше про цю організацію, якої ми недавно стали членами й до якої ми будемо приєднувати чим раз більше з наших громадян. Вислід цих зборів був такий, що впродовж наступних кількох днів вписалося до Союзу до 30 осіб. Цю ювилейну працю, яку започаткував у нас п. Білецький, ми будемо продовжувати, та віримо, що У. Н. Союз пошириться в Норт Дакоті так, як це він поширився по інших стейтах, відповідно до числа нашого місцевого населення.

Д. К. Кордонова,
секретарка від. 420 У. Н. Н.

Дотепний війт.

Війт в однім селі дістав приказ вислати до староства виказ, скільки в кого псів.

Війт вислав виказ:

„Лідич — один пес, лісничий — другий пес, а я — то третий. До купи в нашім селі є три пси.

Між парубками.

Іване, ти маєш задовгі вуха.

То правда, Максиме, мої вуха краще пасувалиб до твоєї голови.

ІТАЛІЙСЬКА АРИСТОКРАТІЯ БОЇТЬСЯ ВЛАСНОГО НАРОДУ.

РИМ, (ОНА). — Багата кляса в Італії старається вмовити в Аліянтів, що коли скінчиться війна і вони заберуть з Італії свої війська, то народ готовий перебрати владу в свої руки. А коли це станеться, кажуть багачі, то американці, що повкладали в Італію свої капітали, добре на тім не вийдуть. В Італії може прийти до комунізму, якщо американці і британці заскоро опустять край. Монархісти є за те, щоб Аліянти правили Італією найменше пять літ, бо впротивнім разі буде зле.

Італійські індустріялісти, торговці, банкирі й аристократія, яка так щедро піддержувала фашизм, бояться, що простий нарід проявляє велику політичну активність, організується в політичні партії і навіть сягає по державну владу. Італійські пани до цього не привикли і їм здається, що це початок соціяльної революції. Правительство Бономі, кажуть вони, це то саме, що було правительство Керенського в Росії. Воно не дасть собі ради з розбурханим італійським народом і в краю прийде до правдивої соціяльної революції, в якій комуністи возьмуть провід.

Американський і британський уряди повинні мати це на увазі, кажуть італійські аристократи, і старатися потроха вговкувати нарід, щоби він не підносив голови передчасно. Італійські багачі уладжують в честь американських і британських військових командантів бенкети, кличуть їх до себе в гості і переконують, що італійський нарід ще не дозрів сам собою правити, занадто склонний до екстремів. Ці вчорашні поклонники Мусолінія і головні підпори фашизму, вдають перед американськими і британськими командирами великих демократів і просять їх зберегти в Італії старий монархістичний лад. Тільки Америка й Англія можуть недопустити в Італії до суспільного і політичного перевороту, кажуть пани.

ТАРЗАН, ч. 1029 Ворог сторожем.

„Я верну тобі свободу", заявив Вейкер, „як обіцяєш не покидати мого маєтку".

„Ні", заявив Тарзан. „Я втечу при першій нагоді й подам осторогу про твою авантуру".

Вейкер встановив Смита, „Дикого кота", сторожем Тарзана.

„Яб хотів, аби він пробував вирватися", шепнув до себе кавбой. „Це далоб мені притоку його застрілити".